

ДИСТАНЦІЙНИЙ ТРЕНІНГ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ

Згідно зі ст. 59 Закону України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII), професійний розвиток педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання. Підвищення кваліфікації може здійснюватися за різними видами (навчання за освітньою програмою, стажування, участь у сертифікаційних програмах, тренінгах, семінарах, семінарах-практикумах, семінарах-нарадах, семінарах-тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо) та у різних формах (інституційна, дуальна, на робочому місці (на виробництві) тощо). Педагогічні працівники мають право підвищувати кваліфікацію у закладах освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою. Результати підвищення кваліфікації у таких закладах освіти не потребують окремого визнання і підтвердження.

Однією з форм неформальної освіти з метою підвищення кваліфікації працюючих фахівців, у т.ч. учителів математики ЗСО, є тренінг професійного спрямування. Такі тренінги за різною тематикою вже проводяться в Україні. Зокрема на різноманітні тренінги запрошують учителів Академія інноваційного розвитку освіти (Інститут модернізації змісту освіти, МОН), Центр інноваційної освіти Про.Світ, Міжнародна науково-освітня програма GLOBE, Обласні інститути післядипломної педагогічної освіти, автори підручників, креативні вчителі тощо.

Наразі тренінги проводять у різних форматах (очний, очно-заочний, дистанційний), різної тривалості, різного змістового наповнення. Спільним для усіх них є створення певного навчального середовища, хоча й специфічного для тренінгів різного формату.

Особливими у цьому плані є дистанційні тренінги. Тут навчальне середовище стає своєрідним віртуальним третім суб'єктом освітнього процесу, без якого навчання не може відбутися як таке. Якщо дистанційний тренінг організовано на базі закладу вищої освіти (ЗВО), то навчальне середовище тренінгу стає підсистемою освітнього середовища цього закладу, хоча й відносно самостійною.

Згідно з О. Артюхіною [1], серед освітніх середовищ можна виокремити три їх типи залежно від того, на що саме зорієнтоване це середовище (провідна функція): на створення умов для розвитку особистісних якостей; на створення умов для формування професійно значущих якостей; на професійний та особистісний розвиток і саморозвиток. У навчанні студентів університету функціонують усі три типи освітнього середовища, взаємно доповнюючи один

одного. Очевидно, що в межах тренінгів для працюючих вчителів домінантним є освітнє середовище третього типу.

Зазначимо, що ми розрізняємо поняття «освітнє середовище» і «навчальне середовище». Перше з них є більш широким порівняно з другим. Характеристичною властивістю навчального середовища є його цільовий фокус – забезпечення набуття тими, хто навчається, позитивних змін в особистому досвіді, його кількісне та якісне перетворення через опанування певної порції навчального змісту. Загалом, навчальне середовище дистанційного тренінгу для працюючих учителів має забезпечити умови для удосконалення професійних компетентностей учителя, а саме: аналітико-синтетичних; моделювальних-проектувальних; конструювальних; інформаційно-технологічних. Їх сутнісний опис наведено нами в [2-4].

У 2017 року нами було розроблено й запроваджено в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького дистанційний тренінг для учителів математики «Удосконалення засобів навчання математики (за класами)» (ТУМ). Його функціонування забезпечується через сайт тренінгу [5]. Тренінг розрахований на 15 навчальних тижнів (150 год, 5 кредитів ЄКТС), у межах яких передбачено три сесії: *Дидактична аналітика; Створення Google документів; Конструювання засобів навчання*. Для організації роботи тренінгу обрано дидактичну стратегію «самонавчання з опорою на письмові інструкції та приклади».

Засади положення ТУМ та особливості його першої сесії розкрито нами в [2], а зміст другої сесії – у [6]. Наразі функціонує три тренінги: ТУМ-5М – на базі підручника [7], ТУМ-9Г – на базі підручника [8], ТУМ-10М – на базі підручника [9]. У подальшому передбачено розширення цього переліку шляхом введення до розгляду інших підручників, на які ми маємо авторські права.

Аналіз ходу й результатів роботи ТУМ показує, що окремих наукових студій вимагає проблема побудови дидактично виваженого навчального середовища дистанційного тренінгу для працюючих учителів математики з урахуванням не лише змістових, а й семіотичних особливостей навчання математики [10-12]. У цьому ми вбачаємо напрям наших подальших досліджень.

Література

1. Артюхина А. И. Образовательная среда высшего учебного заведения как педагогический феномен: Монография / А. И. Артюхина. – Волгоград: изд-во ВолГМУ, 2006. – 237 с.
2. Тарасенкова Н. А. Дидактична аналітика як складова професійного тренінгу для вчителів математики / Н. А. Тарасенкова // Science and education a new dimension. – VI (63), Issue: 153. – Budapest: SCASPEE, 2018. – P. 54-58.
3. Тарасенкова Н. А. Методичні компетентності у системі фахової підготовки майбутнього вчителя математики / Н. А. Тарасенкова, І. А. Акуленко // Вища освіта України. – 2011. – № 3. – С. 53-66.

4. Tarasenkova N. Determination of students' beliefs as one of the aspects of competence oriented system of mathematics teachers' methodical preparation / N. Tarasenkova, I. Akulenko // American Journal of Educational Research. – 2013. – 1, no. 11 (2013): 477-483. – Special issue «Ensuring the quality of higher education» : [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://pubs.sciepub.com/education/1/11/4/index.html>
5. Тренінг для вчителів математики (ТУМ) : сайт : [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://sites.google.com/view/tum-5-11/>
6. Тарасенкова Н. А. Навчання створення Google документів в умовах дистанційного тренінгу для вчителів математики / Н. А. Тарасенкова : [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://scaspee.com/all-materials/learning-to-create-google-documents-in-the-distance-training-for-math-teachers-n-a-tarasenkova>
7. Тарасенкова Н. А. Математика, 5 : Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.А. Тарасенкова, І.М. Богатирьова, О.П. Бочко, О.М. Коломієць, З.О. Сердюк. – К. : ВД "Освіта", 2013. – 352 с.
8. Бурда М. І. Геометрія : [підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів] / М. І. Бурда, Н. А. Тарасенкова. – К. : УОВЦ "Оріон", 2017. – 224 с.
9. Бурда М. І. Математика : [підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів; рівень стандарту] / М. І. Бурда, Т. В. Колесник, Ю. І. Мальований, Н. А. Тарасенкова. – К. : Видавничий дім "Освіта", 2011. – 288 с.
10. Tarasenkova N. The quality of mathematical education in the context of Semiotics / N. Tarasenkova // American Journal of Educational Research. – 2013. – 1, no. 11 (2013): 464-471. – Special issue «Ensuring the quality of higher education» / Chief Guest Editor N. Tarasenkova: doi: 10.12691/education-1-11-2.
11. Tarasenkova N. Peculiar Features of Verbal Formulations in School Mathematics / N. Tarasenkova // Global Journal of Human-Social science : G : Linguistics & Education. – Vol. 14. – Issue 3. – Version 1.0. – Global Journals Inc. (USA), 2014. – P. 61-67.
12. Tarasenkova N. Non-verbal covering of the instructional content of mathematics // American Journal of Educational Research. – 2015. – 3, no. 12 (B). – P. 1-5. – Special issue «Ensuring the quality of higher education» / Chief Guest Editor N. Tarasenkova : doi: 10.12691/education-3-12B-7

Анотація. Тарасенкова Н. А. Дистанційний тренінг як середовище для професійного розвитку вчителя математики. Висувається проблема змістових і семіотичних особливостей навчального середовища дистанційного тренінгу для вчителів математики.

Summary. Tarasenkova N. A. Distance training as a professional development environment for math teacher. The problem of semantic and semiotic features of the distance learning environment for math teachers is proposed.